
Bijlage 2. Basisondersteuning Samenwerkingsverband PPO Hoeksche Waard

De basisondersteuning SWV 28.04 geldt voor alle scholen die deel uit maken van het SWV 28.04. De basisondersteuning is ingedeeld op vier niveaus: niveau 0, 0', 1 en 2. Dit is gebaseerd op het Ondersteuningsplan 2018-2022. In het nieuwe Ondersteuningsplan (2022-2026) zijn de niveaus van ondersteuning gekoppeld aan het Europees Profiel van de Inclusieve Leraar. We sluiten daarmee aan bij de landelijke trend om niet meer te spreken van Passend Onderwijs, maar van inclusiever onderwijs. In het Europees Profiel van de Inclusieve Leraar staan vier kernwaarden centraal, die zijn verkort uitgewerkt in onderstaande tabel en gekoppeld aan de missie en visie van ons Samenwerkingsverband.

Kernwaarde	Inhoud	Kennis, Vaardigheden en Attituden
1. Waarderen van diversiteit bij leerlingen.	Verschillen tussen leerlingen worden beschouwd als een hulpbron en toegevoegde waarde voor het onderwijs. Het is 'normaal' om anders te zijn.	We verwachten dat leerkrachten diversiteit in leerstrategieën en leertempo, maar ook in andere ondersteuningsbehoeften, respecteren en als hulpbron beschouwen. Het kan leeransen vergroten en duidelijk maken aan alle leerlingen dat iedereen van toegevoegde waarde is voor de school, de lokale gemeenschap, de hele maatschappij. De stem van alle leerlingen moet worden gehoord en gewaardeerd, omdat het helpt om beter inzichtelijk te maken wat leerlingen nodig hebben aan ondersteuning. De leerkracht dient te beseffen dat hij/zij een bepalende invloed heeft op het zelfbeeld van leerlingen en als gevolg daarvan op het leerpotentieel. Categoriëring en etikettering van leerlingen kan een negatieve invloed hebben op de leeransen. Een positieve benadering, uitgaande van ontwikkelingsmogelijkheden staat daarom centraal binnen ons Samenwerkingsverband. Om dit te realiseren verwachten we dat leerkrachten kritisch staan ten opzichte van eigen overtuigingen en attitudes en besef hebben van de impact die deze kunnen hebben op het eigen handelen. Door diversiteit in leren als hulpbron te zien en te benutten in het onderwijs werken we samen verder aan scholen als leergemeenschappen waarbinnen de prestaties van alle leerlingen worden gerespecteerd, aangemoedigd en gewaardeerd.
2. Ondersteunen van alle leerlingen	Leraren hebben hoge, realistische verwachtingen ten aanzien van de prestaties van alle leerlingen.	De verwachtingen van leerkrachten zijn alles bepalend voor het succes van leerlingen. Hoge, realistische verwachtingen zijn daarom voor alle leerlingen cruciaal. Ouders/verzorgers en leerlingen zelf zijn essentiële bronnen om goed inzichtelijk krijgen hoe leerlingen leren, wat hun leercapaciteit en leerpotentieel is en hoe dat verder gestimuleerd kan worden. Het inspelen op individuele behoeften vraagt van de leerkracht een stevige basiskennis en flexibel handelingsrepertoire. Het vereist in het bijzonder positief gedragsmanagement die de sociale ontwikkeling en interacties van leerlingen ondersteunt. Het vereist ook het creëren van leersituaties waarin leerlingen 'risico's mogen (kunnen) nemen' en

		zelfs mogen (kunnen) falen, in een veilige omgeving. We stimuleren het gebruik van formatieve assessmentvormen die rekening houden met zowel sociaal en emotioneel, als academisch leren.
3. Samenwerken met anderen	Samenwerking en teamwerk is essentieel voor alle leraren.	Inclusief onderwijs is gestoeld op samenwerken. Het betreft effectief samenwerken met ouders/verzorgers, en met collega's en externe ondersteuners binnen ons Samenwerkingsverband. Het samenwerken in teamverband en leren van en met andere professionals werkt ondersteunend in het realiseren van inclusiever onderwijs, een leerkracht is en hoeft geen alleskunner te zijn. Het gaat om het benutten van elkaars expertise. Samenwerken vereist goed ontwikkelde communicatieve vaardigheden en stimulerend schoolleiderschap binnen een open teamcultuur.
4. Persoonlijke professionele ontwikkeling	Lesgeven is een lerende activiteit en leraren zijn verantwoordelijk voor hun levenslang leren.	Onderwijzen is een probleemoplossende activiteit die continue een systematische planning, evaluatie en reflectie vereist, waarna acties worden aangepast. Zeker bij leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is het cruciaal dat een leerkracht over voldoende vaardigheden beschikt om dit toe te kunnen passen. Het EDI-model, binnen ons Samenwerkingsverband breed toegepast, is hier een goed voorbeeld van. Het is van belang om anderen te betrekken bij het reflecteren op eigen onderwijs. Dat geven we vorm op niveau 1 en 2 door middel van onder andere CLB-trajecten. We zien de school als lerende organisatie, waaraan iedere leerkracht zijn/haar bijdrage levert. Het spreiden en benutten van elkaar expertise zorgt ervoor dat kennis binnen de school snel toegankelijk is en voorkomt dat leerkrachten alleskunnners moeten zijn. Een stevige basiskennis is opgebouwd in de afgelopen jaren en we stimuleren om dat verder uit te breiden.

We verwachten dat deze kernwaarden terug te zien zijn in het handelen op de verschillende niveaus. Hieronder vindt u de beschrijving van wat we per niveau verwachten. Deze beschrijving komt uit het Ondersteuningsplan 2018-2022. We continueren deze beschrijving, omdat de inhoud goed aansluit bij de beschreven verwachtingen met betrekking tot inclusiever onderwijs. Enkele punten zijn aangescherpt.

Niveau 0: de school

- De school heeft beschreven vanuit welke waarden de school werkt.
- De school ziet de ouders daarbij als partner en betreft de ouder actief.
- De school heeft haar (extra) ondersteuning beschreven in het ondersteuningsdeel van het schoolplan.
- De school heeft haar (extra) ondersteuning beschreven in de schoolgids en op de website.
- De school hanteert een methode of methodiek waarbij de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen wordt gestimuleerd gebaseerd op eerder genoemde waarden.
- De school heeft een leerlingvolgsysteem voor het in kaart brengen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen.
- De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.

- De school heeft een beschreven veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten in en om de school.
- De school heeft (in dit veiligheidsbeleid) beschreven wanneer men overstapt van een aanpak in de klas tot verwijdering.
- De school heeft kennis en vaardigheden aangaande gedragsproblematiek, waarin een positieve benadering met betrekking tot gedragsverwachtingen centraal staat en leraren moeite doen om te achterhalen wat er achter gedrag schuilgaat.
- De school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan, vanuit de gedachte van diversiteit als meerwaarde en de school als sociale gemeenschap.
- De school heeft een beschreven en beredeneerd aanbod voor groep 1 en 2.
- De school heeft een leerlingvolgsysteem voor groep 1 en 2.
- De school heeft een beschreven beleid op het gebied van dyslexie en/of ernstige leesproblemen.
- De school m.u.v. de Leeuwenhartschool werkt aangaande ernstige leesproblematiek met **Bouw!**.
- Iedere school m.u.v. de Leeuwenhartschool heeft een Bouwcoördinator.
- De school hanteert een protocol voor medische handelingen.
- De school ondersteunt haar aanbod waar nodig door samen te werken met ketenpartners op het gebied van onderwijs en heeft dit beschreven in haar ondersteuningsdeel van het schoolplan.
- De school ondersteunt haar aanbod waar nodig door samen te werken met ketenpartners op het gebied van jeugdzorg/SMW en heeft dit beschreven in het ondersteuningsdeel van het schoolplan.
- De school werkt vanuit de één zorgroute of de één zorgroute 'light' en heeft dit beschreven in het ondersteuningsdeel van het schoolplan. Dat is een manier van handelingsgericht en planmatig werken, om onderwijsbehoeften van leerlingen in kaart te brengen. De leerkracht werkt en denkt hierbij heel bewust vanuit onderwijsbehoeften in plaats van het benoemen van tekorten en defecten in leerlingen.
- De school voldoet aan de standaarden voor handelingsgericht werken en heeft dit beschreven in het ondersteuningsdeel van het schoolplan.
- De school heeft de taken en functies binnen de school die een rol spelen in de ondersteuningsstructuur beschreven in het ondersteuningsdeel van het schoolplan (wie doet wat, wanneer en hoe).
- De school heeft transparante en goed opgebouwde leerlingdossiers.
- De school kent per cursusjaar een overdracht die zorgt voor naadloze voortgang van de aanpak en begeleiding van leerlingen.
- De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
- De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen en zet in op ontwikkeling in plaats van afspiegeling tegen gemiddelden.
- De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces en betreft ouders/verzorgers en leerlingen daarbij.
- De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
- De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.
- De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.
- De school heeft opbrengsten die door de inspectie als voldoende zijn beoordeeld.
- De school stelt een ontwikkelingsperspectief op conform het SWV-format voor leerlingen met extra ondersteuning/specifieke behoeften binnen 6 weken na toezegging van de extra ondersteuning bekostigd door het SWV, cluster 1 en 2.

- De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes en betreft ouders/verzorgers en de leerling hierbij.
- De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen, vanuit het perspectief van ontwikkelingsmogelijkheden.
- De school benut dit systeem voor vroegtijdige signalering van leer-, opgroei- en opvoedproblemen.
- De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.
- De school werkt planmatig.
- De school werkt met ParnasSys.
- De school denkt en werkt cyclisch.
- De school heeft een basisarrangement.
- De school heeft methodes of methodieken gericht op het voorkomen van en omgaan met gedragsproblemen.
- De school heeft een beschreven beleid op het gebied van hoogbegaafdheid.
- De leraren geven lessen conform het IGD model = het Individueel Gedifferentieerde Instructiemodel* of EDI model = Expliciete Differentiatie model op drie niveaus bij technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen.

Niveau 0': de leraar

De leraar vertaalt niveau 0 in handelen

- De leraren werken met hart en ziel vanuit de door school geformuleerde waarden.
- De leraren onderstrepen de missie en visie van het Samenwerkingsverband en laten dat in hun attitudes en handelen zien.
- De leraren stemmen de doelen en de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- De leraren zorgen voor een prettige en gestructureerde leeromgeving.
- De leraren werken handelingsgericht en betrekken ouders/verzorgers en leerlingen hierbij.
- De leraren zetten Kindgesprekken in om vanuit het kind te horen waar onderwijs- en ondersteuningsbehoeften liggen.
- De leraren handelen vanuit verkennen en benoemen de onderwijsbehoeften van leerlingen o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen. Het gebruik van formatieve toetsen wordt gestimuleerd.
- De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.
- De leraren signaleren vroegtijdig welke leerlingen ondersteuning nodig hebben.
- De leraren bepalen de aard van de ondersteuning voor de leerlingen op basis van een analyse van de verzamelde gegevens.
- De leraren voeren de ondersteuning planmatig uit.
- De leraren evalueren regelmatig de effecten van de ondersteuning en betrekken ouders/verzorgers en leerlingen hier actief bij.
- De leraren zijn op de hoogte van (voortgang in) Bouw! door informatie BC en tutoren.
- De leraren stemmen hun onderwijsaanbod in de groep op de voortgang af.
- De leraren bekijken en bespreken de wisselwerking tussen de leerling, henzelf, de groep en de leerstof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen.

- De leraren reflecteren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders/verzorgers, en collega's.
- De leraren zijn zich bewust van de grote invloed die zij op de ontwikkeling van hun leerlingen hebben.
- Alle teamleden zoeken, benoemen en benutten de sterke kanten en interesses van de leerlingen, de leraren, de ouders/verzorgers en het schoolteam.
- De leraren werken samen met hun leerlingen. Ze betrekken hen bij de analyse, formuleren samen doelen en benutten de ideeën en oplossingen van leerlingen.
- De leraren werken samen met ouders/verzorgers. Ze betrekken hen als ervaringsdeskundige en partner bij de analyse van de situatie en het bedenken en uitvoeren van de aanpak.
- De leraren benoemen hoge, reële doelen voor de lange (einde schooljaar) en voor de korte (tussendoelen) termijn. Deze doelen worden gecommuniceerd en geëvalueerd met leerlingen, ouders/verzorgers en collega's.
- De leraren werken planmatig waarbij ze de doelen (van hun plan) en de aanpak voor de groep, sub groepjes en mogelijk (een) individuele leerling(en) beschrijven.
- De leraren bespreken minstens twee keer per jaar hun vragen betreffende het planmatig handelen met de intern begeleider.
- De onderwijs- en begeleidingsstructuur is voor eenieder duidelijk. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer.
- De leraren weten dat als zij handelingsverlegen zijn en zij geen antwoord meer hebben op de onderwijs- en opvoedingsbehoefte van het kind, zij zich kunnen wenden tot de interne ondersteuning.

Niveau 1: interne ondersteuning

De interne ondersteuners ondersteunen de leraren in het realiseren van een passend aanbod op de onderwijs- en opvoedingsbehoefte van het kind

- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het verkennen en benoemen van de onderwijsbehoeften van leerlingen o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen.
- De interne ondersteuners onderstrepen de missie en visie van het Samenwerkingsverband en laten dat in hun attitudes en handelen zien.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het vroegtijdig signaleren van welke leerlingen ondersteuning nodig hebben.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het bepalen van de aard van de ondersteuning voor de leerlingen op basis van een analyse van de verzamelde gegevens.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het planmatig handelen.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het regelmatig evalueren van de effecten van de ondersteuning.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het bekijken en bespreken van de wisselwerking tussen de leerling, henzelf, de groep en de leerstof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen.
- De interne ondersteuners ondersteunen de leraren bij het reflecteren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders, collega's.
- De interne ondersteuners bewaken het proces.
- De interne ondersteuners zien ouders/verzorgers als partner in de dialoog.
- De leraren en de intern ondersteuners weten dat als zij handelingsverlegen zijn en zij geen antwoord meer hebben op de onderwijs- en opvoedingsbehoefte van het kind, zij zich kunnen wenden tot de externe ondersteuning.
- De Bouwcoördinator kan worden beschouwd als een intern ondersteuner.

Niveau 2: Externe onderwijs gerelateerde ondersteuning. Dit betreft een door het SWV geselecteerde groep deskundigen met specifieke expertise. Alle externe deskundigen ondersteunen de interne ondersteuners en de leraren in het realiseren van een passend aanbod op de onderwijs- en opvoedingsbehoefte van het kind middels CLB en HGW.

- De externe ondersteuners onderstrepen de missie en visie van het Samenwerkingsverband en laten dat in hun attitudes en handelen zien.
- De externe ondersteuners ondersteunen de interne ondersteuners en de leraren bij het verkennen en benoemen van de onderwijsbehoeften van leerlingen o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen. Ouders/verzorgers en leerlingen worden hierbij betrokken.
- De externe ondersteuners ondersteunen de interne ondersteuners en de leraren bij het bepalen van de aard van de ondersteuning voor de leerlingen op basis van een analyse van de verzamelde gegevens.
- De externe ondersteuners voeren een kindgesprek als blijkt dat in het voortraject de leerling onvoldoende is gehoord.
- Aangaande Bouw! is er externe ondersteuning door Leestalent.
- De externe ondersteuners ondersteunen de interne ondersteuners en de leraren bij het planmatig handelen.
- De externe ondersteuners ondersteunen de interne ondersteuners en de leraren bij het bekijken en bespreken van de wisselwerking tussen de leerling, henzelf, de groep en de leerstof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen.
- De externe ondersteuners ondersteunen de interne ondersteuners en de leraren bij het reflecteren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders/verzorgers, en collega's.
- De interne ondersteuners bewaken het proces.
- De externe ondersteuners zien ouders/verzorgers als partner in de dialoog.
- De leraren, de interne en externe ondersteuners weten dat als zij handelingsverlegen zijn en zij geen antwoord meer hebben op de onderwijs- en opvoedingsbehoefte van het kind, zij zich kunnen wenden tot de Ondersteuningscommissie.

Niveau 2: Externe niet-onderwijs gerelateerde ondersteuning

De externe niet-onderwijs gerelateerde ondersteuners ondersteunen de school en de thuissituatie bij het realiseren van een passend aanbod op de onderwijs- en opvoedingsbehoefte van het kind. School Maatschappelijk Werk uitgevoerd door Kwadraad onderscheidt de volgende taken:

De taken van de SMW'er zijn als volgt samen te vatten:

1. Informatie en advies.
 2. Probleemverheldering.
 3. Kortdurende psychosociale hulpverlening.
 4. Coördineren van hulp -en dienstverlening .
 5. Ondersteuning .
-
1. Informatie en advies
 - Hulpverleningsgesprek over de problemen bij kinderen in hun systeem en hun omgeving en het geven van informatie en advies aan leerkrachten, de school en ouders over de mogelijke hulpverlening.
 - Het verwijzen van het kind en de ouders naar de meest geëigende hulpverlenende instantie, zoals een Jeugdteam, huisarts etc.
 - Het geven of organiseren van kortdurende voorlichting in groepsverband over een bepaald onderwerp.

2. Probleemverheldering
 - Uitvragen van de hulpvraag en de helpende factoren.
 - Indien toestemming informatie opvragen bij derden zoals intern begeleider en leerkracht of andere reeds betrokken hulpverleners.
 - Onderzoek doen naar knelpunten in de relatiedriehoek school, gezin en kind.
 - Bespreking in het multidisciplinair overleg (Zorg Advies Team) met toestemming van ouders of anoniem.

3. Kortdurende psychosociale hulpverlening
 - Begeleiden van individuele kinderen en/of hun ouders aan de hand van voorop vast gestelde doelen.
 - Bespreekbaar maken van een verwijzing naar een andere hulpverlenende instantie indien kortdurende hulp niet toereikend of passend is.
 - Deze verwijzing uitvoeren, indien nodig met begeleidend schrijven.

4. Coördineren van hulp en dienstverlening
 - Onderhouden van contacten met de scholen en instellingen waarmee direct wordt samengewerkt.
 - Voorzitten van het ZAT (in overleg, dit kan ook de intern begeleider zijn).
 - Onderhouden van contacten met organisaties in de wijk (buurt netwerk) en andere organisaties die van belang zijn voor de school en het SMW.
 - Uitbreiden en uitdragen van de sociale kaartkennis die betrekking heeft op de regio van de school.

Let wel : Bovenstaande dient niet verward te worden met casusregie.

5. Ondersteuning
 - Brugfunctie tussen school en overige betrokken hulpverlenende instanties.
 - Voorlichting over een specifiek thema waar men extra kennis over wil vergaren.
 - Organiseren van groepsgerichte preventieactiviteiten
 - Schrijven van korte informatiestukjes over pedagogische en psychosociale onderwerpen ten behoeve van de schoolkrant of schoolnieuwsbrief. (Op aanvraag)
 - Coachen van leerkrachten ten behoeve van de hulp aan het kind. NB. De smw'er voert geen leerling observatie uit in de klas.

Tijdsinvestering

Per school heeft de betreffende smw-er 3 uur per week de tijd. Deze uren zijn flexibel inzetbaar, daar waar het nodig is. Deze uren worden geleverd aan alle basisscholen binnen de Hoeksche Waard met uitzondering van het Reformatorisch onderwijs Deze 3 uur beslaan:

- de fysieke aanwezigheid op scholen, gesprekken + registratie
- de interne en externe overlegvormen zoals Jeugdteam, ZAT,
- intervisie, casuïstiekbespreking en deskundigheidsbevordering
- groepswork
- team/beleidsvergaderingen

In de praktijk betekend dit dat de smw-er om de week aanwezig zal zijn op school, mits dit nodig is. Er is ook (flexibele) tijd nodig om werkzaamheden te kunnen verrichten ten bate van school, zonder daadwerkelijk op school aanwezig te zijn. Denk hierbij aan: registratie, deelname aan overleggen, huisbezoek etc.

De SMW'er maakt de aanwezigheid op de school inzichtelijk, zodat voor leerkrachten, leerlingen en ouders duidelijk is wanneer de SMW'er aanwezig is. De school weet ons te bereiken ook buiten de uren dat we fysiek aanwezig zijn op de school.

Tot slot

Alle smw'ers zijn aangehaakt bij het Jeugdteam en maken deel uit van de vergadering en casuïstiek overleg.